

Zpravodaj

1 2013

VÝSTAVY V GALERII ROBERTA GUTTMANNA

„A NEBUDETE MUSET CHODIT ZA RABÍNEM.“ 500 LET HEBREJSKÉHO KNIHTISKU V ČECHÁCH A NA MORAVĚ

Až do 28. února bylo možno v muzejní Galerii Roberta Guttmanna navštívit mimořádnou výstavu, kterou Židovské muzeum v Praze připravilo k 500. výročí vydání první hebrejské knihy v Čechách a na Moravě a současně i v celé východní a střední Evropě (více o výstavě v minulém čísle Zpravodaje). Unikáty pocházející z nejvýznamnějších sbírek rukopisů a starých tisků v České republice i zahraničí zhlédlo kromě návštěvníků stálých expozic i více než 2 500 samostatně placících návštěvníků, pro něž byly také připraveny dvě komentované prohlídky. O výjimečnosti celé akce svědčí, že publikace „Hebrejský knihtisk v Čechách a na Moravě“, která byla vydána v souvislosti s výstavou, získala Zvláštní cenu poroty nakladatelství Academia za rok 2012.

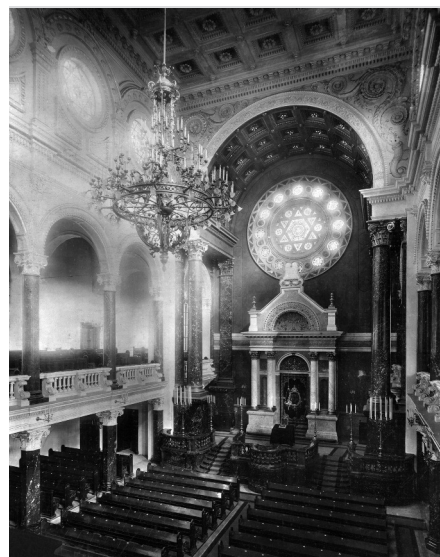
SYMBOLY EMANCIPACE. SYNAGOGY 19. STOLETÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH

Od 21. března 2013 patří galerijní prostory výstavě „Symboly emancipace. Synagogy 19. století v českých zemích“, kterou kurátorsky připravil dr. Arno Pařík.

Devatenácté století je spojeno se zásadními změnami v postavení židovského obyvatelstva v českých zemích. První uvolnění přinesly již josefínské reformy z let 1781-82, rozhodující obrat však znamenala až revoluce v letech 1848-49. Po zrušení nuceného pobytu v ghettech a tzv. familiantského zákona, stanovujícího maximální počet židovských rodin, které mohly v dané zemi a daném místě habsburské monarchie žít, byla prosincovou ústavou z roku 1867 vyhlášena plná občanská a politická rovnoprávnost Židů v celém Rakousko-Uhersku.

Všechny tyto společenské změny se projeví v dosud největším hospodářském, kulturním a populačním rozkvětu židovské komunity, který našel odezvu i v intenzivní výstavbě nových synagog. Již v 50. letech 19. století v mnoha obcích a městech vyrůstají první velké chrámy, budované vesměs v novorománském nebo tzv. obloučkovém slohu, který je doplňován o tehdy módní orientální prvky. Stavební aktivita vrcholí v desetiletí následujícím, kdy bylo pro potřeby rychle rostoucích židovských obcí postaveno nejvíce nových synagog. V poslední třetině 19. století a na počátku 20. století se pak, také v duchu novogotiky a novorenesance, budují honosné chrámy na nových třídách velkých měst a průmyslových center. K nim patřil např. Nový templ – dnešní Španělská synagoga v Praze, nebo ve své době největší kopulový chrám v Čechách – Nová synagoga v Teplicích.

Z celkem 360 synagog 19. století se jich v Čechách, na Moravě a ve Slezsku do dnešní doby dochovalo pouze 90. Naprostá většina z nich byla vypálena během říšského pogromu za tzv. křišťálové noci v listopadu 1938, po nacistické okupaci českých zemí v březnu 1939, nebo po deportaci místních židovských obyvatel do koncentračních a vyhlazovacích táborů v roce 1942.

J. Eckert, Interiér synagogy v Praze na Vinohradech, kol. 1900

Svou daň si vybraly i závěrečné boje druhé světové války. Po roce 1945 zůstaly tyto památky ve velké míře prázdné a chátraly, nebo byly využívány k nejrůznějším druhotným účelům. Až v devadesátých letech minulého století se podařilo zahájit několik renovačních projektů.

Výstava, která volně navazuje na úspěšnou expozici „Barokní synagogy v českých zemích“ (2011), představuje více než dvě desítky synagog se zvláštním zaměřením na jejich dispozice, vnitřní uspořádání a výzdobu. Opomenuti nezůstali ani jejich architekti a stavitelé. Na příbězích jednotlivých staveb expozice dále přibližuje rozvoj židovských obcí v období, kdy se židovské obyvatelstvo stalo významnou součástí hospodářského, kulturního a společenského života českých zemí, ale i dobu nacistické perzekuce, která vedla ke zničení většiny z nich. Zvláštní pozornost je také věnována obnově některých dochovaných synagog, k níž v současné době na území České republiky dochází.

**Galerie Roberta Guttmanna, U Staré školy 3, Praha 1,
otevřeno denně kromě soboty, státních a židovských svátků 9 - 18 h**

Komentované prohlídky: 23. 5. a 20. 6. od 16.30 h

Připravujeme

29. 8. 2013 – 23. 2. 2014 *Realita a fikce. Filmování v ghettu Terezín 1942-1945*

SLAVNOSTNÍ VEČER VE ŠPANĚLSKÉ SYNAGOZE

Tradiční slavnostní koncert při příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti, který připadá na 27. ledna, se ve spolupráci Židovského muzea v Praze, Židovské obce v Praze a Nadačního fondu obětem holocaustu uskutečnil 24. ledna ve Španělské synagoze. Na koncertě se publiku poprvé představil soubor Martinů Strings Prague pod vedením vynikajícího houslisty Jaroslava Šonského. Zvláštní poděkování patří Nadačnímu fondu obětem holocaustu a bývalému předsedovi Židovské obce v Praze Františku Bányaiovi, s jejichž podporou se koncert uskutečnil.

Z vernisáže výstavy

V podání dvanáctičlenného smyčcového orchestru zazněly skladby Franze Schuberta, Samuela Barbera a Dmitrije Šostakoviče

JAK MŮŽEME ŽÍT DÁL?

Den památky obětí holocaustu si obyvatelé a návštěvníci Brna mohli připomenout prostřednictvím dětských prací, které vzešly z uměleckých soutěží Památníku Terezín. Vernisáž výstavy odkazující svým názvem k otázce, kterou si po skončení války kladla většina přeživších, se uskutečnila 8. ledna 2013 v místní pobočce Oddělení pro vzdělávání a kulturu ŽMP. Vlastní soutěžní práce přitom doplnilo i přečtení krátkých ukázek z „Terezínského deníku 1941-1945“ Evy Roubíčkové.

Účastníci vernisáže měli možnost výtvarně vyjádřit emoce, které v nich výstava vyvolala

JOM HA-ŠOA

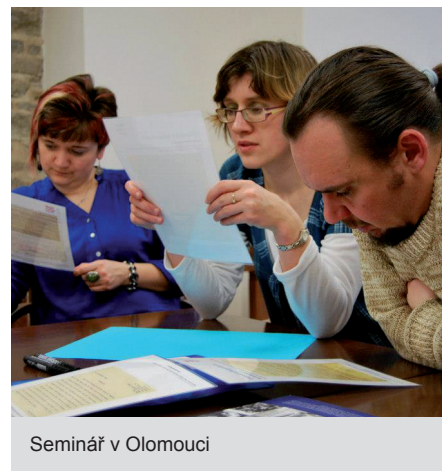
Památný den Izraele a světových židovských komunit – Den vzpomínky na šoa a připomínky hrdinství – připomíná každoročně dle židovského kalendáře počátek povstání vězňů ve varšavském ghettu, které je považováno za největší akci odporu Židů vůči nacistům. Děje se tak od roku 1951 jako upomínka na hrdiny protinacistického odboje a odporu, ale i všechny muže, ženy a děti, kteří museli vzdorovat nacistickému útlaku ve svém každodenním životě. Letos od povstání uplynulo 70 let. Dne 8. dubna se k jeho připomínce konala v Pinkasově synagoze již tradiční pamětní tрызna. Na ni od 14 do 17 hodin navázalo veřejné čtení jmen obětí šoa, které každoročně v centru Prahy na náměstí Míru organizují Nadační fond obětem holocaustu a Institut Terezínské iniciativy.

NAŠI NEBO CIZÍ? ŽIDÉ V ČESKÉM 20. STOLETÍ

Významnou součástí projektu „Naši nebo cizí? Židé v českém 20. století“, který ŽMP uskutečňuje ve spolupráci s Institutem Terezínské iniciativy, tvoří semináře a konference pro učitele základních a středních škol. Jejich cílem je seznámit českou pedagogickou veřejnost s výstupy projektu a usnadnit jí využití nově vytvořených metodických materiálů ve výuce.

Semináře získaly akreditaci MŠMT ČR jako vzdělávací program pořádaný v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a jsou zakončeny udělením certifikátu. Pojaty jsou jako víkendové interaktivní dílny, během nichž se účastníci postupně věnují všem projektovým okruhům – tedy tématu uprchlíků, židovské identity, holocaustu a lidského chování, paměti a antisemitismu.

První seminář roku 2013 se uskutečnil 11. – 13. ledna v Českých Budějovicích. Vlastní setkání obohatila diskuse s pamětníkem Asafem Auerbachem, jedním z tzv. Wintonových dětí. O čtyři týdny později proběhl obdobně koncipovaný seminář v Olomouci. Jako pamětník na něm vystoupil Petr Beck, který přežil věznění v osvětimském koncentračním táboře a následný pochod smrti. Život současné olomoucké židovské obce poté účastníkům přiblížil její předseda Petr Papoušek. Plzeňský seminář, jenž se konal v předposledním březnovém týdnu, mj. navštívila pamětnice holocaustu Eva Lišková.

Seminář v Olomouci

Konference jsou obvykle jednodenní a nabízejí možnost rozšíření poznatků ke konkrétnímu tématu. Dne 8. března proběhla v prostorách Oddělení pro vzdělávání a kulturu ŽMP konference s názvem „Terezínský rodinný tábor v Osvětimi-Birkenau a tradice připomínání“. Více než 30 pedagogů z celé České republiky mělo po úvodním příspěvku Michala Frankla o kultuře připomínání v české tradici možnost zúčastnit se tradiční trizny v Pinkasově synagoze. Poté následoval hlavní bod programu – beseda s pamětníky terezínského rodinného tábora v Auschwitz-Birkenau, kterou doplnila přednáška dalšího pamětníka, dr. Tomana Broda. Na závěr se přítomní seznámili s metodickým materiálem „Pomáhat nejslabším“, v němž se o své praktické zkušenosti podělila pedagožka Alena Zina Janáčková z Gymnázia a Střední odborné školy v Moravských Budějovicích.

Přesně o měsíc později, 8. dubna 2013, se při příležitosti 70. výročí povstání židovských vězňů nacistického ghetta ve Varšavě uskutečnila v pražském Domě národnostních menšin další konference. Setkání svým příspěvkem o obrazu postání v osobních výpovědích bojovníků ghetta zahájil Lior Invar z Muzea bojovníků ghetta v izraelské Galileji – prvního muzea holocaustu na světě, které nese odkaz varšavského povstání. Jako další přijala pozvání Justyna Majewska z Muzea dějin polských Židů ve Varšavě, která se svým příspěvkem věnovala reakci polské veřejnosti na povstání. Po následné diskusi o reflexi aktivního odporu Židů během druhé světové války v současné společnosti i vzdělávání v Izraeli a Polsku se účastníci konference seznámili s metodickými materiály, které dosud vznikly v rámci projektu.

Účastníci konference o terezínském rodinném táboře se mohli zúčastnit i tradiční trizny, kterou každoročně v Pinkasově synagoze organizuje Terezínská iniciativa

Projekt „Naši nebo cizí? Židé v českém 20. století“ je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt CZ.1.07/1.1.00/14.0089 Tvorba výukových materiálů a zavádění výukových programů k dějinám Židů ve 20. století je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

NEDĚLNÍ DÍLNY PRO RODIČE A DĚTI

Díky podpoře Nadačního fondu obětem holocaustu můžeme i v roce 2013 pro děti a jejich rodiče připravovat stále oblíbenější nedělní dílny spojené s návštěvou vybraných památek a expozic ŽMP. Děti se tak v letošním roce s pomocí lvička Arjeho již seznámily s příběhem Noemovy archy, vydaly se po stopách Golema a oslavily svátek Purim.

Z letošních nedělních dílen

NEZTRATIT VÍRU V ČLOVĚKA... PROTEKTORÁT OČIMA ŽIDOVSKÝCH DĚTÍ

K připomenutí 70. výročí transportu židovské komunity z Jičínska ŽMP zapůjčilo do Regionálního muzea a galerie v Jičíně putovní výstavu „Neztratit víru v člověka... Protektorát očima židovských dětí“. Vlastní expozici na této prezentaci doplnily regionální historické a liturgické předměty a jmenné seznamy židovských obyvatel Jičína z období 2. světové války. Na vernisáži 10. ledna 2013 pronesl úvodní slovo ředitel Památníku Terezín a předseda Židovské obce v Praze dr. Jan Munk. Výstavu, která přibližuje osudy šesti židovských dětí od roku 1938 až do současnosti, navštívilo kromě mnoha individuálních návštěvníků 775 žáků a studentů, z nichž většina využila možnosti komentované prohlídky.

KAREL CUDLÍN: STŘÍBRNÝ PŘÍLIV

Při příležitosti Jom ha-Šoa byla na Velvyslanectví ČR ve Washingtonu představena výstava fotografií Karla Cudlína „Stříbrný příliv“, která byla poprvé prezentována v muzejní Galerii Roberta Guttmanna v roce 2011. Fotografie z Domu sociální péče Hagibor při Židovské obci v Praze byly pro potřeby výstavy na zastupitelském úřadu doplněny dalšími fotografiemi zachycujícími život české židovské komunity. Akce se vedle velvyslance Petra Gandaloviče, vedoucího oddělení veřejné diplomacie při Velvyslanectví Státu Izrael Noama Katze a zvláštního zmocněnce pro otázky holocaustu při americkém ministerstvu zahraničních věcí Douglase Davidsona zúčastnilo dalších 120 hostů z řad politiků, diplomatů, akademiků a široké kulturní veřejnosti.

Velvyslanec České republiky v USA Petr Gandalovič během projevu na vernisáži výstavy

PUTOVÁNÍ DĚTSKÝCH KRESEB Z TEREZÍNA

V loňském roce putovala výstava „Příběh dětí – kresby dětí z terezínského ghetta“ po Makedonii. Kresby, které vznikly v Terezíně v letech 1942-1944 v hodinách kreslení organizovaných absolventkou Bauhausu Friedl Dicker-Brandeisovou, byly nejprve představeny v hlavním městě země ve Skopje v památníku holocaustu věnovaném makedonským Židům, a to k ročnímu výročí jeho otevření (více informací ve Zpravodaji 2/2012). Další zastávky tvořily muzea a školy ve městech Bitola, Ochrid, Strumica, Strudza, Kočani, Prilep, Tetovo a Gostivar. Výstavu za deset měsíců zhlédlo na 10 000 návštěvníků.

V prvním čtvrtletí letošního roku „Příběh dětí“ zavítal do dalších dvou zemí Evropy. Nejprve výstavu díky zprostředkování honorárního konzula České republiky v italském Janově Franca Aprileho hostilo od 25. ledna 2013 místní Židovské muzeum. Výstava byla prezentována při příležitosti uctění památky obětí holocaustu a zhlédly ji 2 000 návštěvníků. Iniciátorem putování kreseb po Švédsku se pak stal hudebník Jaroslav Šonkský. Prezentace dětských kreseb se uskutečnila během února v muzeích v Norrköpingu a Linköpingu a dočkala se velmi příznivých ohlasů v místním tisku.

Výstava poté zamíří do francouzského Ville de Vaulx-en-Velin, kde bude zpřístupněna v prostorách místní konzervatoře při příležitosti premiéry opery Brundibár, kterou nastudovali zdejší studenti. Do konce roku 2013 je rovněž plánována zápůjčka do Uměleckohistorického muzea na zámku Ambrass v rakouském Innsbrucku. Zde se výstava stane součástí projektu „Alternativní světy“ („Gegenwelten“), pořádaného ve spolupráci s Ústavem pro dějiny umění Univerzity v Innsbrucku.

PODPORA ŽMP Z EVROPSKÝCH FONDŮ

I v roce 2013 v ŽMP úspěšně probíhá řešení projektu „Zvýšení konkurenceschopnosti projektové skupiny pracovníků odboru sbírek Židovského muzea v Praze náležejících do skupin zaměstnanců ohrožených na trhu práce realizací vzdělávacího programu“ (o projektu jsme informovali ve Zpravodaji 1/2012), který byl podpořen Operačním programem Adaptabilita. Vedle prohloubení obecných znalostí při práci s klasickými počítačovými programy si v jeho rámci mohli pracovníci ŽMP dosud osvojit především specializované dovednosti, jako např. fotografování ve ztížených podmínkách, mikroskopování, pozlacování či restaurování fotografie. V současné době si někteří z nich budou moci nově nabyté poznatky ověřit prostřednictvím stáží na zahraničních odborných pracovištích – po Židovském muzeu Berlíně na ně čeká mj. pobyt v Židovském muzeu v Mnichově nebo na specializovaném pracovišti pro restaurování pergamenu v Jeruzalémě.

Evropský sociální fond. Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti.

EVROPSKÁ INFRASTRUKTURA PRO VÝZKUM HOLOCAUSTU

Ve dnech 25.-26. února 2013 proběhl v ŽMP workshop projektu Evropská infrastruktura pro výzkum holocaustu (European Holocaust Research Infrastructure, www.ehri-project.eu), jehož cílem bylo připravit data a prodiskutovat uživatelské rozhraní pro výzkumného průvodce terezínskými archivními prameny. Průvodce, který propojí informace o pramenech o terezínském ghettu uložené v různých archivech ve více zemích, bude součástí portálu EHRI a bude využívat jeho inovativní vyhledávací schopnosti; zároveň ale bude uživateli na základě strukturovaných dat (klíčová slova, struktura židovské „samosprávy“ v Terezíně, atd.) nabízet různé možnosti, jak údaji procházet. Workshopu se účastnili partneři projektu z Velké Británie, Nizozemí a z České republiky. Ačkoli podklady pro průvodce terezínskými prameny jsou již z větší části připraveny, jeho publikace bude možná teprve po spuštění portálu EHRI, tedy na přelomu let 2014 a 2015.

SPOLUPRÁCE S OSTRAVSKOU SKUPINOU V KINGSTONU ÚSPĚŠNĚ POKRAČUJE

V roce 2010 ŽMP zahájilo spolupráci se skupinou dobrovolníků při Kingstonské synagoze v jihozápadním Londýně, která dostala do užívání svítek tóry pocházející z předválečné Ostravy. Společný projekt, jehož cílem je dokumentace osudů ostravských Židů a oživení památky na ně, již přinesl dva konkrétní výsledky: zveřejnění on-line sbírky k osudům ostravských Židů a on-line výstavy založené na unikátní korespondenci rodiny Goldbergovy v novém virtuálním katalogu sbírek muzea (o projektu jsme podrobně informovali v minulém čísle Zpravodaje).

V prvním březnovém týdnu navštívili dva členové této „ostravské“ skupiny Tom Kolisch a Dani Kinrot Prahu, aby muzeu věnovali originální materiály ze svých rodinných archivů. Fotografie, dokumenty a osobní korespondence z doby předválečné i válečné budou digitalizovány a po katalogizaci budou zařazeny do virtuálního katalogu sbírek Židovského muzea.

PRAMENY HOVOŘÍ

Židovské muzeum v Praze se stalo partnerem prezentace edičního řady „Pronásledování a vyvraždění evropských Židů nacistickým Německem 1933–1945“, která se uskutečnila 15. dubna v Goethe Institutu. Historička mnichovského Ústavu soudobých dějin Andrea Löw na ní společně s pamětníky, herci a s vedoucí projektu Susanne Heim představila třetí svazek, který je věnován Protektorátu Čechy a Morava v letech 1939-1941.

Cílem edičního projektu je souborné vědecké vydání zásadních pramenů k dějinám pronásledování a vyvraždění evropských Židů v 16 svazcích. Na základě tohoto vydání vznikne i audioverze, kterou bude vysílat rozhlasová stanice Bayern 2 a bude též trvale přístupná na internetu.

NOVÉ PUBLIKACE

FASE PRAŽSKÝCH ŽIDOVSKÝCH RODIN Z LET 1748-1749 (1751). EDICE PRAMENE K NÁVRATU Z TEREZIÁNSKÉHO VYPOVĚZENÍ

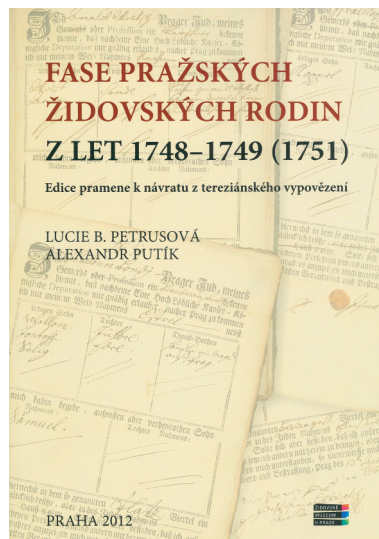
Židovské muzeum v Praze vydalo jedinečný pramen k dějinám pražských Židů, který doplňuje ediční řadu soupisů židovského obyvatelstva z produkce Národního archivu.

Léta 1745-1748 strávili pražští Židé na venkově, kam byli vypovězeni Marií Terezií na základě nepodloženého obvinění z velezrady. Fase neboli příznání vyplňovaly hlavy židovských rodin při návratu do Prahy poté, co bylo vypovězení odvoláno. Příznání pořízená pro evidenční potřeby židovské samosprávy jsou dnes uložena v Archivu ŽMP. Soubor 1 473 příznání z doby návratu fakticky nahrazuje úřední souhrnný soupis pražských Židů – z období 1729-1794 se totiž žádný srovnatelný dokument státní proveniencie nezachoval. Úvodní studie publikace stručně shrnuje dějiny vypovězení Židů i jejich návratu a seznamuje se strukturou formuláře příznání. Ten kromě soupisu členů rodiny a služebníků zahrnoval též informace o zaměstnání hlavy rodiny, vlastnictví a umístění domu. Údaje obsažené v příznáních představují prvořadý pramen odborné i soukromé genealogie, avšak umožňují i studium různých otázek historické demografie, sociálních a hospodářských dějin i topografie.

Edici, jejímiž autory jsou pracovnice Archivu ŽMP Lucie B. Petrusová a odborný pracovník Oddělení židovských dějin a judaistiky ŽMP Alexandr Putík, doplňuje vedle jmenného a místního rejstříku také menší obrazová příloha.

Tom Kolisch a kurátorka sbírky „Rozhovory s pamětníky“ Pavla Neuner při předání dokumentů

ARCHA PAMĚTI. CESTA PRAŽSKÉHO ŽIDOVSKÉHO MUZEA POHNUTÝM 20. STOLETÍM

Židovské muzeum v Praze připravilo spolu s nakladatelstvím Academia další mimořádnou publikaci. Monografie vedoucí oddělení dokumentace, správy a evidence sbírek ŽMP Magdy Veselské s epilogem ředitele ŽMP Leo Pavláta je vůbec první knihou, která se systematicky zabývá činností a osudy pražského židovského muzea. Zákruty jeho dosavadní existence přitom v mnohém odrážejí dramatické osudy českých a moravských Židů v minulém století.

Chronologicky vyprávěný příběh muzea začíná skromnými počátky předválečného muzejního spolku, který navzdory mnoha těžkostem shromáždil díky úsilí S. H. Liebena a Augusta Steina výjimečnou a reprezentativní sbírku. Navazuje popis snahy válečné pražské židovské obce, které se na základě iniciativy Karla Steina a pod vedením Tobiase Jakobovitse a Josefa Poláka podařilo pod krycím názvem „muzeum“ bezpečně uschovat majetek protektorátních židovských obcí pro dobu po válce. Válečné muzeum bývá v literatuře často označováno jako „muzeum vyhynulé rasy“; toto zažité označení ale nemá žádnou oporu v dochovaných archivních dokumentech. Jedná se o poválečnou interpretaci, jejímuž vývoji a zformování se podrobně věnuje závěr druhé kapitoly knihy. Pro krátké, ale chaotické těsně poválečné období, jež popisuje třetí kapitola, zase byla klíčová rozvaha a odhodlání pracovníků muzea, především jeho ředitelky Hany Volavkové, kteří dokázali uchovat sbírky v celistvosti a obhájit muzeum jako specializovanou, odbornou instituci. Existence židovského muzea v nepříznivých podmínkách antisemitsky naladěného komunistického režimu charakterizovaná ve čtvrté, závěrečné kapitole se vyznačovala neustálým bojem, který bylo muzeum nuceno svádět o uhájení vlastní existence. Kniha líčí rovněž úsilí muzejních pracovníků o uchování českého židovského kulturního dědictví, materiálního i duchovního, v kontextu dvou totalitních režimů a zabývá se kontakty muzea s českou židovskou komunitou; k uchování a definování její identity ve 20. století ostatně značnou měrou přispělo.

Text se opírá především o dosud systematicky nezpracovaný materiál uložený v českých a zahraničních archívech. Doprovázejí jej četné, mnohdy unikátní ilustrace. Součástí knihy tvoří rovněž jmenový rejstřík a rejstřík institucí a organizací.

Připravujeme

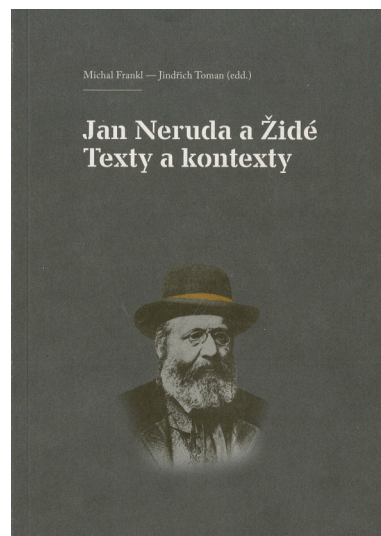
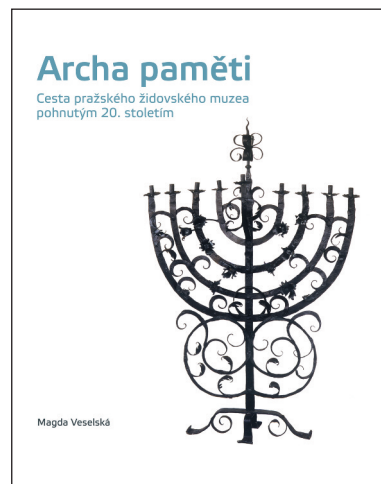
13. 6. 18 h prezentace knihy „Archa paměti“, Oddělení pro vzdělávání a kulturu ŽMP

JAN NERUDA A ŽIDÉ. TEXTY A KONTEXTY

Je možné považovat Jana Nerudu za antisemitu? Touto otázkou, dodnes vyvolávající rozporuplné reakce, se nově zabývá kolektivní monografie, kterou Židovské muzeum v Praze vydalo v nakladatelství Akropolis.

Jan Neruda je spisovatel, který zaujal pevné místo v českém národním panteonu. Jeho pamflet „Pro strach židovský“ (1869) současní antisemité s oblibou publikují na internetu, mnozí literární vědci či publicisté naopak Nerudovo jméno před obviněními z antisemitismu brání. Židovské muzeum v Praze a Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR uspořádaly v roce 2010 odborný seminář, v jehož rámci si literární vědci a historici zabývající se židovskými dějinami a antisemitismem mohli porovnat své znalosti, názory, ale i metodologické přístupy.

Sborník „Jan Neruda a Židé. Texty a kontexty“, který editorsky připravili Jindřich Toman z University of Michigan a Michal Frankl za ŽMP, shrnuje poznatky tohoto workshopu. Vybrané příspěvky z různých perspektiv blíže představují Nerudovy postoje k Židům a začleňují je do dobového kontextu. Analýzy jsou založeny nejen na rozboru výše uvedeného traktátu, jehož komentovaná edice tvoří součást knihy, ale poprvé se obšírněji zabývají i dalšími Nerudovými texty. Publikaci doplňují také četné ilustrace, především stereotypní dobová zobrazení Židů včetně karikatur.

SANITÁRNÍ DNY V KLAUSOVÉ SYNAGOZE

V první polovině února 2013 proběhly ve stálé expozici „Židovské tradice a zvyky“ umístěné v Klausové synagoze dva sanitární dny. Během nich restaurátoři ŽMP pečlivě zkontrolovali a očistili na 400 exponátů. Rovněž byly obměněny poničené popisky a nainstalována nová, LED diodová technika, která umožňuje šetrné a zároveň dostatečné osvětlení vystavených předmětů.

ŽMP VÍTĚZEM ANKETY MLADÉ FRONTY DNES

Když si Mladá fronta DNES nechala na podzim 2012 zpracovat průzkum, proč by Češi chtěli žít v Praze, více než polovina z nich odpověděla, že kvůli kultuře. A její podstatnou součástí jsou samozřejmě i muzea. Redakce deníku tak oslovila deset významných pražských muzeí s dotazem, jak se jim v loňském roce vedlo, jaká byla jejich návštěvnost. Absolutním vítězem ankety se stalo Židovské muzeum s přibližně 545 tisíci návštěvníky. Na dalších místech se umístily Národní technické muzeum s 205 tisíci návštěvníky, dále Vojenský historický ústav, jenž v Praze spravuje Armádní muzeum na Žižkově a Letecké muzeum v Kbelích, a Uměleckoprůmyslové muzeum.

VÝZNAMNÉ NÁVŠTĚVY

BŘEZEN

- **dr. Danielle Sperová**, ředitelka Židovského muzea ve Vídni
- izraelský pianista **Viktor Goldberg**
- **prof. David Ruderman** z University of Pennsylvania
- **prof. Pan Guang** z Akademie sociálních věd v Šanghaji

Po kontrole stavu byly všechny exponáty znovu umístěny do očištěných vitrín

Viktor Goldberg během návštěvy Starého židovského hřbitova

Vydává Židovské muzeum v Praze (založeno v roce 1906)
U Staré školy 1, 110 01 Praha 1
www.jewishmuseum.cz
IČO 60459263
Bankovní spojení: Commerzbank, AG, Jugoslávská 1, 120 21 Praha 2
Účet pro vnitrostátní platby v Kč: 10426398/6200
Účet pro platby v EUR: 1042639, IBAN: CZ60 6200 0000 0000 1042 6398
Účet pro platby v USD: 1042639, IBAN: CZ22 6200 0001 0700 1042 6398
SWIFT CODE: COBACZPX
Pro poskytování darů uvádějte variabilní symbol 1382002
Toto číslo vyšlo 23. 4. 2013 MK ČR E16832
Redakce: Jana Havlíková
Fotografie: ŽMP
Grafický návrh a úprava: Jan Jiskra

